

گزارشی از شدت‌گرفتن اظهارنظرها درباره برنامه جامع اقدام مشترک در کنار رفتار متناقض تروئیکا و آمریکا

اوج دوگانگی برجامی

شرق: از چهارشنبه هفته گذشته و با مطرح‌شدن سفر تیم فنی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به تهران از زبان محمد اسلامی، رئیس سازمان انرژی اتمی و به دنبالش حضور ایسن هیئت در روز یکشنبه هفته جاری و پس از آن سخنان روز دوشنبه سیدکمال خزاری، وزیر امور خارجه اسبق و رئیس فکلی شورای راهبردی روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران، در سوئیمن مجمع گفت‌وگوی تهران و همچنین مواضع حسین امیرعبداللهیان درباره آمادگی برای ازسرگیری مذاکرات و احیای برجام و مهم‌تر از همه دیدارهای روز سه‌شنبه امیرعبداللهیان و باقری‌کنی با جوزپ بورل و انریکه مورا بر سر شرایط کنونی گفت‌وگوهای هسته‌ای عملا با واکنش‌های مثبت در رسانه‌های داخلی مواجه شد و از آن به‌مثابه «پالسی مثبت تهران برای آغاز گفت‌وگوها» و مهم‌تر از آن «پرنگ‌شدن امیدها برای احیای برجام» برداشت آغاز شد.
به‌ویژه آنکه حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه هم در پایان سفر خود به اردن و حضور در اجلاس بغداد در ۲ در جمع خبرنگاران، گفت: «برداشت ما این است که طرف‌های مختلف در حال بازگشت به واقع‌بینی هستند و ما نیز اعلام کردیم چنانچه خطوط قرمز ما رعایت نشود، آمادگی داریم گام‌های نهایی رسیدن به توافق را برداریم».
در کنار آن محمد مردنی، مشاور تیم مذاکره‌کننده هم در گفت‌وگویی با المیادین، توافقی را بسیار نزدیک می‌بیند؛ اما در آن سو واقعیت‌ها و اقتضانات فعلی در عرصه سیاست خارجی چیز دیگری را حکایت می‌کند و به نظر می‌رسد نشانی از وجود زمینه‌های اولیه برای ازسرگیری گفت‌وگوهای وین وجود ندارد.
به‌ویژه آنکه سه‌شنبه و به فاصله ساعتی پس از دیدار بورل و امیرعبداللهیان، رابرت مالی آب پکی را روی دست همه ریخت و صراحتاً از «حیثنشدن برجام» گفت. هرچند با ویدئوی جو بایدن درباره اعلام مرگ برجام (ویدئو متعلق به حاشیه‌گردهمایی انتخاباتی در چهارم نوامبر) هم در رسانه‌های داخلی با این ادعا که به ۵۰ روز پیش بازمی‌گردد و انطباقی با شرایط فعلی ندارد، آن را ملاک تحلیل قرار ندادند؛ اما چون از یک سو توثیت سه‌شنبه رابرت مالی هم مؤید گفته‌های جو بایدن در این قابل تصویری است و از همه مهم‌تر شورای امنیت ملی کاخ سفید هم همان روز (سه‌شنبه) بر گفته‌های ۵۰ روز قبل بایدن تأکید کرد، به‌وضوح گویای آن است که فعلا مذاکره و برجامی در کار نیست.
در این زمینه جان کربی، سخنگوی شورای امنیت ملی کاخ سفید، در پاسخ به سؤالی درباره اظهارات جو بایدن، رئیس‌جمهور آمریکا، درباره برجام عنوان کرد که «بازگشت به این توافق درحال حاضر اولویت واشنگتن نیست».

درعین‌حال جان کربی، هماهنگ‌کننده روابط راهبردی در شورای امنیت ملی آمریکا، روز سه‌شنبه مدعی شد «درحال‌حاضر هیچ پیشرفتی در مذاکرات هسته‌ای با ایران حاصل نشده است و او انتظار ندارد که در آینده‌ای نزدیک نیز پیشرفتی حاصل شود». البته حسین امیرعبداللهیان این دست مواضع واشنگتن را «کاریاکنی» می‌داند.
فارغ از نکات یادشده، دراین‌میان شکاف موضوع بین «طیف اقلیتی» مانند جوزپ بورل و انریکه مورا بر سر احیای برجام با کشورهای اروپایی و ایالات متحده آمریکا جای بررسی و واکاوی دارد.
در این زمینه دو گزاره «سیاست چماق و هویج و پیکیری بازی پلیس خوب و پلیس بد»، یا «شکاف واقعی سیاسی» مطرح است؛ اما این تضاد و تناقض موضوع بر سر ازسرگیری مذاکرات و حصول توافق با ایران به چه معناست؟
در پاسخ این پرسش، علی رضوان‌پور به «شرق» می‌گوید: «ابتدا به سکان باید دید تنش در روابط ایران با مجموعه غرب و به‌خصوص اروپا درحال حاضر آیا با فرازونشیب‌های تندی مواجه خواهد شد یا خیر؟»
در این زمینه او به کنش و رفتار برخی کشورهای اروپایی از جمله آلمان و فرانسه که داعیه رهبری سیاسی، اقتصادی و دیپلماتیک اتحادیه اروپا را دارند، اشاره می‌کند.
به باور این تحلیلگر ارشد مسائل اروپا، برلین، پاریس و همچنین لندن در سه ماه گذشته موتور محرکه ایجاد اختلافات و شکاف قاره سبز با تهران بوده‌اند؛ هرچند رضوان‌پور این شکاف و گسل سیاسی و دیپلماتیک را «بحرانی و برگشت‌ناپذیر» نمی‌بیند؛ اما معتقد است «وضعیت کنونی قدری بغرنج و پیچیده» است.
با چنین برداشتی این استاد دانشگاه معتقد است: «اگرچه تمایلی به ازسرگیری مذاکرات با ایران و حصول توافق با اتفاقات سه ماه اخیر از جانب غرب وجود ندارد؛ اما در شرایط فعلی اروپایی‌ها به سمت کنارگذاشتن کامل برجام و تشدید تنش خواهند رفت؛ چراکه این بحران، تبعات و آثار خاص خود را دارد».
در تبیین بیشتر این موضوع، رضوان‌پور بر این باور است که با تعلیق و کنارگذاشتن مذاکرات هسته‌ای، طرفی که منضرر می‌شود خود اروپایی‌ها خواهند بود.
از دل آنچه مطرح شد، تحلیلگر ارشد حوزه اروپا چون کشورهای قاره سبز را تابع سیاست‌های آمریکایی می‌بیند، به‌همین‌دلیل وجود این شکاف‌ها در ازسرگیری مذاکرات هسته‌ای و توافق با ایران را طبیعی می‌داند؛ چراکه این استاد دانشگاه اعتقاد دارد اروپایی‌ها و به‌خصوص آلمان و فرانسه عملا به‌عنوان یک «کنوتوله سیاسی» و «غول اقتصادی» اگرچه دارای توان تجاری بالایی هستند؛ اما قدرت تصمیم‌گیری سیاسی مستقلی از واشگتن را ندارند.
نتیجه این شرایط وجود اختلاف نظر در تعامل با ایران و احیای برجام است؛

درصورتی‌که رضوان‌پور تأکید دارد که تهران از ابتدا عنوان کرده خواستار مذاکره در هر سطحی و در هر موضوعی است.
دیاکو حسینی هم ذیل برداشتی مشابه با رضوان‌پور تأکید دارد که «هم برای اروپا و هم برای ایالات متحده هیچ گزینه مطلوبی به جز برجام وجود ندارد».
از این منظر تحلیلگر ارشد حوزه بین‌الملل دیدار جوزپ بورل و حسین امیرعبداللهیان بر سر برجام در حاشیه نشست بغداد در ۲ در امان را مؤید این گزاره می‌داند؛ درعین‌حال تداوم اختلافات پادمانی، تضمین‌های مدنظر تهران، ارسال پهباد به روسیه و تحولات سه ماه اخیر در داخل کشور را از جمله موانع بر سر ازسرگیری مذاکرات هسته‌ای می‌داند.
در نتیجه به اعتقاد حسینی، وقتی زمینه را برای آغاز گفت‌وگوهای احیای برجام مساعد می‌بیند که اختلافات پادمانی حل شود، فشار افکار عمومی جهانی درخصوص موضوع حقوق بشر بر دولت‌های اروپایی و آمریکا کاهش یابد، اعتراضات در ایران فروکش کند و تهران بتواند به مناقشه ارسال پهباد هم رسیدگی کند؛ اما در کل این کارشناس سیاست خارجی دیدار امیرعبداللهیان و بورل در امان برای احیای برجام را با وجود مشکلات یادشده و نمایش اراده دو طرف بر سر آغاز مذاکرت، مثبت ارزیابی می‌کند.
با این حال حسینی به «شرق» می‌گوید که این نشست لزوماً به معنی آن نیست که می‌توان شاهد ازسرگیری مذاکرات و احیای برجام بود.

نگاه وارونی

نگاه یک‌سویه، تک‌بعدی و صرف به تحولات حوزه برجام بدون درنظرگرفتن برخی مسائل داخلی و ورق خوردن صفحه تازه‌ای در تحولات دیپلماتیک کشور به همراه برجسته‌شدن ادعاهای حقوق بشر در ایران به موازات مسئله ارسال پهباد به روسیه عملاً خروجی غلطی را به دست مخاطب در این چند روز داده است، تا جایی که توثیت سه‌شنبه جوزپ بورل بعد از دیدار با امیرعبداللهیان در حاشیه نشست بغداد ۲ در امان هم با تحریف محتوایی انتقال داده شد؛ درصورتی‌که مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا نیز هرگونه تلاش برای ازسرگیری مذاکرات هسته‌ای و احیای برجام را به موارد پیش گفته زده. البته شاید در یک سناریو به عمد سعی شده است با مثبت‌جلوه‌دادن شرایط در حوزه دیپلماسی، نوعی خبردرمانی در دستور کار قرار گیرد؛ اما همان‌گونه که مشاهده شد، بازار هم واکنش مثبتی به این خبردرمانی‌ها نداشت و عملاً به این یقین رسیده است که در شرایط کنونی و با اطلاع ثانوی مذاکره‌ای در کار نیست و حتی آغاز مذاکره هم به معنای حصول توافق نیست.

ادامه در صفحه ۱۱

مثل همان طرح صیانت از فضای مجازی که به سمت محدودکردن حقوق مردم پیش رفت، عمل می‌کنند و این نگران‌کننده است.
به همین دلیل درباره این موضوع چند جلسه با خانه خورشید و خانه مطبوعات برگزار کردیم. از دانشگاه‌ها هم خواستیم میزگرد برگزار کنند تا پیوست رسانه‌ای برای آن تعیین شود».

علیرضاییکی ادامه داد: «در واقع می‌خواهیم از امکان باارزشی که قانون اساسی برای حقوق مردم قائل شده و اینکه می‌توانند اعتراضات خودشان را آزادانه بیان کنند، استفاده کنیم».

عضو کمیسیون شوراها و امور داخلی مجلس اضافه کرد: «فقط نگرشی وجود دارد و در دانشگاه شریف هم برخی بسیجی‌ها بر آن ایراد می‌گرفتند این بود که مجلس معتقد است حق تجمعات باید اطلاع‌محور باشد، اما آنها معتقدند باید برگزاری این تجمعات مجوزمحور باشد و برای تشکیل اجتماع مجوز گرفته شود. در حالی که قانون اساسی آن حق را موکول به گرفتن مجوز نکرده است».

او با اشاره به طرح در دست تهیه مجلس بیان کرد: «ما هم در پیش‌نویس قانونی که آماده می‌کنیم این حق را بر مبنای مطلع‌کردن مقام سیاسی تعیین کرده‌ایم، یعنی اگر فرماندار تشخیص دهد که این تجمع شرایط لازم را ندارد و مسلمانحه است یا محل مبانی شرع اسلام است بعد از اطلاع از موضوع باید از برگزاری آن ممانعت کند.
اما بعد از اینکه از برگزاری این تجمع ممانعت کرد، باید برای کار خود دلایل و مستنداتی به دادگاه استیناف ارائه دهد و بگوید به چه دلایلی این تجمع را خلاف شرع یا جمعی مسلحانه تشخیص داده است. بنابراین هرچه را دادگاه استیناف تشخیص داد، همه از جمله فرماندار یا تشکل درخواست‌کننده برگزاری تجمع باید بپذیرند».
بیگی همچنین درخصوص جزئیات پیش‌نویس در حال تهیه در کمیسیون شوراهای مجلس گفت: «این اقدام یک گام رو به جلو و نقطه پیشرفت است. یعنی نیاز نیست مجوزی از مقام سیاسی گرفته شود. تاکنون این امر به گرفتن مجوز از مقام سیاسی موکول شده بود، به همین دلیل هیچ مجوز تجمعی تاکنون صادر نشده است».
این نماینده مجلس با انتقاد از نبود قانون مشخص در مواجهه با

معارضان تصریح کرد: «مقام سیاسی ترجیح می‌دهد کسی درخواست تجمع نکند و با پنهان‌هایی مانع از تشکیل تجمعات شود؛ در حالی که این جزء حقوق ملت است. با وجود اینکه مجوز داده نشده، اما تجمع به طور غیرقانونی برگزار شده است. محاکم هم برای اینکه مجازات را اعمال کنند چیزی در اختیار نداشتند که براساس آن کیفر و مجازات تعیین کنند. بنابراین آنها هم به قوانینی متوسل شدند و اعمال کیفر کردند که محل اشکال است».

علیرضاییکی در پایان تأکید کرد: «بنابراین قدم برداشته‌شده یک گام رو به جلو است چراکه از این به بعد، حق اعتراض مردم را به رسمیت می‌شناسیم و به دریافت مجوز از وزارت کشور نیاز نیست و تجمعات اطلاع‌محور است، یعنی بر مبنای اینکه تشکل یا یک شخص مسئولیت برگزاری این اجتماع را بر عهده بگیرد، بقیه دستگاه‌ها بر اساس اطلاع داده‌شده باید نظم تجمع را برقرار کنند. هرچند موضوعاتی هم در این باره پیش‌بینی شده است».
بنابراین طبق اظهارات این نماینده مجلس، هفته آتی طرح قوق در کمیسیون شوراها نهایی شده و به صحن کمیسیون می‌آید و در آینده نزدیک دیگر برگزاری تجمعات غیرقانونی نبوده و معترضان می‌توانند با اطلاع به مراجع قانونی، تجمعی آزاد و در امنیت داشته باشند.

بازتاب

پاسخ سازمان برنامه و بودجه به یک گزارش

سازمان برنامه و بودجه در واکنش به گزارش روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۱۰۹۰۲۸ «شرق» با عنوان «بلاتکلیفی مجلس بر سر لایحه بودجه ۱۴۰۲» جوابیه‌ای ارسال کرده است.

روزنامه «شرق» به جهت رعایت اخلاق حرفه‌ای و قانون مطبوعات، متن جوابیه سازمان برنامه و بودجه را عیناً منتشر می‌کند.

«جناب آقای مهدی رحمانیان مدیرمسئول محترم روزنامه شرق با سلام، احتراماً به استحضار می‌رساند گزارشی با عنوان «بلاتکلیفی مجلس بر سر لایحه بودجه ۱۴۰۲» مورخ ۱۴۰۱۰۹۰۲۸ در آن روزنامه منتشر شده؛ مقتضی است براساس ماده ۲۳ قانون مطبوعات و به منظور رفع ابهام و روشن‌شدن افکار عمومی، دستور فرمایید این پاسخ در همان صفحه با همان فونت و اندازه و با تیتیر ذیل در اسرع وقت در آن روزنامه منتشر شود.

بررسی بودجه هم‌زمان با تدوین برنامه هفتم به پایان رسیده است سازمان برنامه و بودجه از سال گذشته تحقیقات وسیعی درمورد آسیب‌شناسی برنامه‌های توسعه؛ شیوه‌های جدید برنامه‌ریزی و دیگر مختصات برنامه هفتم را توسط دو بال پژوهشی خود یعنی مؤسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی و مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری آغاز کرد تا تدوین برنامه هفتم هنگام ابلاغ سیاست‌های کلی برنامه از پشتوانه خوب علمی برخوردار باشد؛ تنها در مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری اقدامات نوزده‌گانه‌ای انجام شد که مهم‌ترین آنها شامل بررسی سیاست‌های کلی برنامه‌های توسعه پس از انقلاب اسلامی (مبانی، آسیب‌ها، مسائل)، مطالعه تطبیقی تجربه برنامه‌ریزی توسعه در جهان، کسب‌ت‌ها و گذارها؛ مطالعه تطبیقی برنامه‌های توسعه در ایران و کشورهای منتخب؛ راهبرد هندوستان نوین؛ بخش اول؛ پیشران‌ها؛ گزارش تفصیلی وضعیت شاخص پیشرفت لگاتوم در دهه ۲۰۲۰-۲۰۱۰؛ داللت‌ها و امکان‌های هدف‌گذاری برنامه هفتم توسعه بر رشد اقتصادی ۸ درصدی؛ رویکرد رشد فراگیر در بن پیکره برنامه هفتم توسعه، الزامات و چارچوب‌ها؛ فراتحلیل مطالعات هفتاد سال برنامه‌ریزی توسعه در ایران به منظور کاربست در تنظیم نظام‌نامه تدوین برنامه هفتم توسعه کشور؛ الگوی تدوین برنامه عملیاتی نظام‌های پنج‌ساله توسعه؛ ریشه‌یابی آسیب‌های نظام برنامه‌ریزی برای کاربست در تدوین نظام برنامه‌ریزی مطلوب و شناسایی هسته‌های کلیدی خط‌دهنده در برنامه هفتم توسعه هستند.

اما کار بررسی و تصویب سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه در مجمع تشخیص مصلحت نظام به درازا کشید و به‌همین‌علت سیاست‌ها بسیار دیر یعنی در روزهای آخر تابستان ابلاغ شد؛ درست زمانی که یک ماه از آغاز فعالیت‌های دولت برای تدوین لایحه بودجه ۱۴۰۲ گذشته بود.

باوجوداین سازمان برنامه و بودجه کار تدوین لایحه بودجه ۱۴۰۲ را براساس سیاست‌های کلی برنامه ادامه داد؛ اما در ادامه راه با نقطه نظر مجلس یعنی تقدم ارائه لایحه برنامه بر لایحه بودجه مواجه شدند؛ این در حالی است که دولت سیزدهم نمی‌خواهد آخرین برنامه توسعه‌ای که براساس سند چشم‌انداز نوشته می‌شود، سرنوشت برنامه‌های پنجم و ماقبل با درصدهای تحقق پایین را پیدا کند. ازاین‌رو دولت علاوه بر مذاقه بیشتر بر تدوین لایحه برنامه هفتم، کار لایحه بودجه را هم جلو برد تا اداره کشور در سال آینده دچار وقفه نشود و هم‌زمان برنامه هفتم را با استفاده از ظرفیت دستگاه‌ها و کارشناسان داخل و خارج سازمان دنبال کرد.

از آنجا که برای ایجاد شفافیت در لایحه بودجه قوانین دائم از قوانین یک‌ساله جدا شده‌اند و دولت امسال برای بودجه دو لایحه به مجلس ارائه خواهد کرد، کار بررسی و تصویب آن در دولت اندکی طولانی شد؛ هم‌اکنون کار تصویب تمام تبصره‌ها در دولت به پایان رسیده و با بازشدن مجلس لایحه ارسال خواهد شد. اینکه برخی جریان‌ها بدون دقت در زمان ابلاغ سیاست‌ها و تغییراتی که در لایحه بودجه دولت ایجاد شده‌اند، چند روز تأخیر در ارائه لایحه بودجه را به بی‌برنامگی دولت تشبیه می‌کنند، نشان‌دهنده انگیزه‌های جناحی و سیاسی آنهاست؛ و الا آنان که نقد دلسوزانه را در دستور کار خود دارند، نیک می‌دانند که از دل برنامه‌ریزی دو، سه ماه همان چیزی درمی‌آید که در دولت‌های پیشین موفقیت چندی در تحقق آن پیدا نکردند.

دولت همچنان با همراهی مجلس دو هدف مهم را دنبال می‌کند؛ ادامه اصلاحات ساختاری بودجه به‌خصوص در حوزه شفافیت و دوم تدوین برنامه‌ای که به جای کلی‌گویی، گرهی از مشکلات کشور باز کند»

مرکز اطلاع‌رسانی، روابط‌عمومی و امور بین‌الملل

اخبار

خبر

معاون اول قوه قضائیه:

نمی‌توان تبصره ماده ۴۸ را به مرحله دادگاه یا تجدیدنظرخواهی یا فرجام‌خواهی یا اجرای احکام تسری داد

معاون اول قوه قضائیه گفت: تبصره ماده ۴۸ قانون آیین دادرسی کیفری ناظر به مرحله تحقیقات مقدماتی جرائم علیه امنیت داخلی و خارجی و همچنین جرائم سازمان‌یافته‌ای که دارای مجازات شدید مانند اعدام یا مجازات تعزیری درجه سه و بالاتر هستند، است و نباید به سایر مراحل دادرسی تعمیم پیدا کند.
در هفته‌های اخیر برخی از رسانه‌ها و فعالان حقوقی و سیاسی درباره نحوه دسترسی برخی از متهمان به وکیل، ادعاهایی منتشر کرده‌اند مبنی بر اینکه در مراحل دادرسی در دادگاه، تجدیدنظرخواهی یا فرجام‌خواهی نیز برخی از مقامات قضائی تبصره ماده ۴۸ قانون آیین دادرسی کیفری را قابل اجرا می‌دانند و معتقد هستند که در این مراحل نیز متهمان باید وکیل خود را از میان وکلای مورد تأیید قوه قضائیه انتخاب کنند.
حجت‌الاسلام‌والمسلمین محمد مصدق، معاون اول قوه قضائیه در پاسخ به این سؤال که آیا تبصره ماده ۴۸ سند امنیت قضائی که در سال ۱۳۹۹ ابلاغ شد نیز بر حق تحقیقات مقدماتی جرائم امنیتی است یا سایر مراحل دادرسی را هم شامل می‌شود، گفت: حق دسترسی به وکیل در اصل ۳۵ قانون اساسی به‌صورت مطلق پذیرفته شده و یکی از حقوق اساسی افراد است. وی افزود: در قانون آیین دادرسی کیفری نیز بر لزوم تضمین حقوق دفاعی اشخاص و حقوق مطرح در قانون حقوق شهروندی و حمایت و آزادی‌های ماه مشروع مصوب سال ۱۳۸۳ تأکید شده است.
معاون اول قوه قضائیه ادامه داد: در ماده ۱۲ سند امنیت قضائی که در سال ۱۳۹۹ ابلاغ شد نیز بر حق انتخاب آزادانه وکیل و منع تحمیل وکیل تأکید شده؛ بنابراین اصل حق دسترسی آزادانه افراد به وکیل یک حق اساسی است و ضابطان، قضات و تمام افراد مداخله‌کننده در دادرسی ملزم به رعایت آن هستند.

وی افزود: در تبصره ماده ۴۸ قانون آیین دادرسی کیفری به جهت مصالح امنیتی و اجتماعی مقررشده در جرائم علیه امنیت داخلی و خارجی و همچنین جرائم سازمان‌یافته‌ای که مشمول مجازات‌های شدید مانند اعدام یا مجازات تعزیری درجه سه و بالاتر هستند، صرفاً در مرحله تحقیقات مقدماتی از وکلای مورد تأیید قوه قضائیه استفاده شود.
حجت‌الاسلام‌والمسلمین صدق اظهار کرد: این تبصره صرفاً ناظر به همین دسته از جرائم و مربوط به مرحله تحقیقات مقدماتی این جرائم است و باید به‌صورت استثنائی و مضیق اعمال و تفسیر شود و به‌هیچ‌وجه نمی‌توان آن را به مرحله دادگاه یا تجدیدنظرخواهی یا فرجام‌خواهی یا اجرای احکام تسری داد و در این مراحل، افراد حق دارند وکیل تعیینی خود را انتخاب کنند.

ادامه در صفحه ۱۱